
ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՈԴՎԱԾՆԵՐ, ՀԱՂՈՐԴՈՒՄՆԵՐ

I

ՊՈՂՈՍ ՆՈՒԲԱՐԻ
ԾՆՆԴՅԱՆ 170-ԱՄՅԱԿԻ ԱՌԹԻՎ

Միքայել Մարտիրոսյան – Ազգային մեծ գործիչը և բարերարը.
Պոլոս Նուբար փաշա3

ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ՆԱԼԲԱՆՅԱՆԻ
ԾՆՆԴՅԱՆ 150-ԱՄՅԱԿԻ ԱՌԹԻՎ

Աննա Ասատրյան – Հովհաննես Նալբանդյան. հայ առաջին խոշոր ջութակահարը ...26

ԼԵՎՈՆ ԼԻՍԻՑՅԱՆԻ
ԾՆՆԴՅԱՆ 130-ԱՄՅԱԿԻ ԱՌԹԻՎ

Անուշավան Զաքարյան – Լիսիցյանների տաղանդավոր զավակը. Լևոն Լիսիցյան49

Վահան Մելիքյան – Միջպետական տարածքային և սահմանային խնդիրները
Անդրկովկասյան հանրապետությունների անկախությունների
հռչակումից հետո (1918 թ. հունիս-հուլիս)77

Գեղամ Հովհաննիսյան – Երիտթուրքական շարժումը և հնչակյանները
(XIX դ. վերջ – XX դ. սկիզբ)107

Պետրոս Դեմիրճյան – Գարեգին Սրվանձտյանցի բանահավաքչական ու
ազգագրական գործունեությունը122

II

Ֆելիքս Մովսիսյան – «Մասյաց աղավին» ամերիկյան քաղաքացիական
պատերազմի մասին132

Հովհաննես Այվազյան – Դարձյալ Դավիթ Բեկի ծագումնաբանության
հարցի շուրջ154

Միքե Նավոյան – Տարբերազատման խնդիրները հայ ավանդական երաժշտա-
բանաստեղծական արվեստի ժողովրդապրոֆեսիոնալ ճյուղում170

Արժվիկ Սուվարյան – Ժամանակակից գրական արևելահայերենի և գերմաներենի ենթակայական ու հարակատար դերբայների քերականական տիպաբանություն.....	189
Սոնա Միքայելյան – Արաբական փոխառությունների հայերեն բարբառային բառաշերտը	201
Գարեգին Թումանյան – Հայկական լեռնաշխարհում կիմերական մշակույթի ուսումնասիրության արդի վիճակը և հեռանկարները	210

ՔՆՆԱՐԿՈՒՄՆԵՐ

Աշոտ Մելքոնյան – Դիտարկումներ տարածաշրջանային մերօրյա խնդիրների շուրջ (ադրբեջանաթուրքական տանդեմին հակադարձելու քայլեր) (անգլ.)	224
Արամ Քոչյան – Շրջակա միջավայրի դերը հայոց պատմության մեջ (խնդրի դրվածքը) (անգլ.).....	232

ՀՐԱՊԱՐԱԿՈՒՄՆԵՐ

Եղիա Ճերեճեան – Հաճընի ինքնապաշտպանական կռիւներուն մասին	248
Ստյոպա Պետոյան – Շուշի քաղաքի էջմիածնապատկան տպարանը և «Ձեռաց Մաշտոցի» տպագրությունը (1858 թ.)	257

ԲՈՐԻՍ ԼԱՋԱՐԵՎՍԿԻ
ԾՆՆԴՅԱՆ 150-ԱՄՅԱԿԻ ԱՌԹԻՎ

Անուշավան Ջաքարյան – Հայկական մոտիվները Բորիս Լազարևսկու ստեղծագործության մեջ (ռուս.)	271
--	-----

ԳՐԱԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Աելիտա Դոլուխանյան – Լաուրա Մուրադյան. Գրականագիտական դիտումներ ժամանակի մեջ (ուսումնասիրություններ և հոդվածներ)	279
Մարգարիտա Քամայան – «Արվեստագիտական հանդես», 2021, № 1 և № 2	285
Կարեն Մկրտչյան – Օտար աղբյուրները հայկական գաղթավայրերի մասին: Հայր Դևոնդ Ալիշանի ծննդյան 200-ամյակին նվիրված միջազգային գիտա-ժողովի նյութերի ժողովածու, պրակ Ա.....	293

ՄԵՐ ՀՈՐԵԼՅԱՐՆԵՐԸ

Ալբերտ Խառատյան – Աելիտա Դոլուխանյան (ծննդյան 80-ամյակի առթիվ).....	300
Գոհար Մուրադյան – Աբրահամ Տերյան (ծննդյան 80-ամյակի առթիվ)	306
Գայանե Շադոյան – Հարցազրույց ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ Լևոն Աբրահամյանի հետ (ծննդյան 75-ամյակի առթիվ)	310
Գայանե Գևորգյան – Անահիտ Տոնապետյան (ծննդյան 60-ամյակի առթիվ)	318

ԳԻՏԱԿԱՆ ԿՅԱՆՔ

Աննա Ասատրյան – «Ալեքսանդր Սպենդիարյան –150» միջազգային գիտական նստաշրջանը	323
---	-----

ԼՐԱՏՈՒ

ՀՀ ԳԱԱ հայտարարությունը Ադրբեջանի կողմից Արցախում իրագործվող հայկական մշակութային ցեղասպանության ծրագրի վերաբերյալ (հայ., ռուս., անգլ.)...	328
---	-----

СОДЕРЖАНИЕ

СТАТЬИ, СООБЩЕНИЯ

I

К 170-ЛЕТИЮ СО ДНЯ
РОЖДЕНИЯ ПОГОСА НУБАРА

Միքայել Մարտիրոսյան – Великий национальный деятель и филантроп: Погос Нубар-паша	3
---	---

К 150-ЛЕТИЮ СО ДНЯ
РОЖДЕНИЯ ИОАННЕСА НАЛБАНДЯНА

Աննա Ասատրյան – Иоаннес Налбандян: первый крупный армянский скрипач	26
---	----

К 130-ЛЕТИЮ СО ДНЯ
РОЖДЕНИЯ ЛЕВОНА ЛИСИЦИАНА

Անուշավան Հակոբյան – Талантливый сын Лисицианов: Левон Лисициан	49
---	----

Վահագն Մելիքյան –Межгосударственные территориальные и пограничные проблемы после провозглашения независимости Закавказских республик (июнь–июль 1918 г.)	77
Գեղամ Օհանյան – Младотурецкое движение и гнчакисты (конец XIX – начало XX в.)	107
Սեդրակ Դեմիրճյան – СобираТЕЛЬСКАЯ и этнографическая деятельность Гарегина СРВАНДЗТЯНЦА	122

II

Ֆելիքս Մովսիսյան – «Масьяц агавни» об американской гражданской войне	132
--	-----

Ованнес Айвазян – Вновь к вопросу о происхождении Давида Бека	154
Мгер Навоян – Проблемы дифференциации в народно-профессиональной ветви армянского традиционного музыкально-поэтического искусства	170
Арцвик Суварян – Грамматическая типология субъектного и результативного причастий в современном литературном восточноармянском и немецком	189
Сона Микаелян – Диалектный слой арабских заимствований армянского языка ...	201
Гарегин Туманян – Современное состояние и перспективы изучения киммерийской культуры на Армянском нагорье	210

ОБСУЖДЕНИЯ

Ашот Мелконян –Замечания по актуальным региональным проблемам (шаги противодействия азербайджано-турецкому тандему) (на англ. яз.)	224
Арам Косян – Роль окружающей среды в армянской истории (постановка проблемы) (на англ. яз.)	232

ПУБЛИКАЦИИ

Егия Черечян – О самооборонительных сражениях Аджна	248
Степа Петоян – Шушинская типография, принадлежащая Эчмиадзину и печатание книги «Дзерац Маштоц» (1858 г.)	257

К 150-ЛЕТИЮ СО ДНЯ
РОЖДЕНИЯ БОРИСА ЛАЗАРЕВСКОГО

Анушаван Закарян – Армянские мотивы в творчестве Бориса Лазаревского (на русск. яз.)	271
---	-----

РЕЦЕНЗИИ

Аэлиа Долуханян – Лаура Мурадян. Литературоведческие наблюдения во времени (исследования и статьи).....	279
Маргарита Камалян – «Искусствоведческий журнал», 2021, № 1 и № 2	285
Карен Мкртчян – Иноязычные источники об армянских общинах. Сборник материалов международной научной конференции, посвященной 200-летию со дня рождения отца Гевонда Алишана, вып. I	293

НАШИ ЮБИЛЯРЫ

Альберт Харатян – Аэлиа Долуханян (к 80-летию со дня рождения)	300
Гоар Мурадян – Абраам Терян (к 80-летию со дня рождения)	306
Гаянэ Шагоян – Интервью с членом-корреспондентом НАН РА Левонем Абрамяном (к 75-летию со дня рождения)	310
Гаянэ Геворгян – Анаит Тонапетян (к 60-летию со дня рождения)	318

НАУЧНАЯ ЖИЗНЬ

Анна Асатрян – Международная научная сессия «Александр Спендиарян –150»...323	
--	--

ХРОНИКА

Заявление НАН РА об осуществляемой Азербайджаном программе геноцида в отношении армянского культурного наследия Арцаха (на арм., русск., англ. яз.)....328

CONTENTS

ARTICLES, REPORTS

I

TO THE 170TH BIRTH ANNIVERSARY
OF POGHOS NUBAR

Mikael Martirosyan – Great national figure and philanthropist: Poghos Nubar Pasha.....3

TO THE 150TH BIRTH ANNIVERSARY
OF HOVHANNES NALBANDYAN

Anna Asatryan – Hovhannes Nalbandyan: the first great Armenian violinist.....26

TO THE 130TH BIRTH ANNIVERSARY
OF LEVON LISITSYAN

Anushavan Zakaryan – The talented son of the Lisitsyans: Levon Lisitsyan.....49

Vahan Melikyan – Interstate territorial and border disputes after the declaration of independence of the Transcaucasian Republics (June–July 1918)77

Gegham Hovhannisyan – The Young Turk movement and the Hnchakyans (end of the 19th c. – beginning of the 20th c.)107

Petros Demirchyan – Collecting and ethnographic activities of Garegin Srvandztyants122

II

Felix Movsisyan – “Masyats Aghavni” on the American Civil War132

Hovhannes Ayvazyan – Once again on the question of the origin of David Bek154

Mher Navoyan – Differentiation problems in the folk-professional branch of Armenian traditional music-poetic art170

Artsvik Suvaryan – Grammatical typology of subject and resultative participles of modern literary Eastern Armenian and German languages189

Sona Mikayelyan – Dialectal word layer of Arabic borrowings in the Armenian language201

Garegin Tumanyan – The current state and perspectives of investigation of Cimmerian culture in the Armenian Highland210

DISCUSSIONS

Ashot Melkonyan – Observations on current regional issues (steps to counter the Azerbaijani-Turkish tandem) (in Eng.)	224
Aram Kosyan – The role of the environment in Armenian history (statement of a question) (in Eng.)	232

PUBLICATIONS

Yeghia Jerejian – On the self-defense battles in Hadjin.....	248
Styopa Petoyan – Shushi printing house belonged to Etchmiadzin and the printing of the book “Dzerats Mashtots” (1858)	257

TO THE 150TH BIRTH ANNIVERSARY
OF BORIS LAZAREVSKY

Anushavan Zakaryan – Armenian motifs in the oeuvre of Boris Lazarevsky (in Russ.)	271
--	-----

REVIEWS

Aelita Dolukhanyan – Laura Muradyan: Literary observations in time (studies and articles)	279
Margarita Kamalyan – “Art History Journal”, 2021, No. 1 and No. 2	285
Karen Mkrtchyan – Foreign sources about the Armenian communities. Collection of materials of the international scientific conference dedicated to the 200th birth anniversary of Father Ghevond Alishan, vol. I	293

OUR JUBILEES

Albert Kharatyan – Aelita Dolukhanyan (to the 75th birth anniversary)	300
Gohar Muradyan – Abraham Teryan (to the 80th birth anniversary)	306
Gayane Shagoyan – Interview with NAS RA corresponding member Levon Abrahamyan (to the 75th birth anniversary)	310
Gayane Gevorgyan – Anahit Tonapetyan (to the 60th birth anniversary)	318

SCIENTIFIC LIFE

Anna Asatryan – International Scientific Session “Alexander Spendaryan –150”	323
---	-----

NEWS

Statement of NAS RA on the Armenian Cultural Genocide Program implemented by Azerbaijan in Artsakh (in Arm., in Russ., in Eng.).....	328
--	-----